

GRACHTENHUIZEN

AMSTERDAM CANAL HOUSES

Vier eeuwen Amsterdamse
grachtenhuizen en hun bewoners
Four Centuries of Amsterdam
Canal Houses and their Residents

Gefotografeerd door Photographed by Arjan Bronkhorst

Teksten door Text by Marc van den Eerenbeemt & Koos de Wilt

Inleiding door Introduction by Gabri van Tussenbroek

Voorwoord door Preface by Eberhard van der Laan

LECTURA CULTURA BOOKS

Inhoudsopgave Contents

8	Voorwoord Preface door/by Eberhard van der Laan	134	Huize Van Brienen boven Van Brienen House upstairs Herengracht 284 – Rob Labadie & Ingrid Labadie-Vorenkamp	255	Huis met de Kolommen House with the Columns Herengracht 502 – Eberhard van der Laan	374	Prinsengracht 849 Dorothy Beynes-Heijmeijer van Heemstede
12	Het oog van de voorbijganger The Passing Eye door/by Gabri van Tussenbroek	143	Het Trippenhuys Trip House Kloveniersburgwal 27-29	266	Huis De Zwaan Swan House Keizersgracht 606 – Johan Leupen	389	Huis Trekels Trekels House Keizersgracht 482
33	Geelvinck Hinlopen Huis Geelvinck Hinlopen House Herengracht 518 – Jurn Buisman & Dunya Verwey	153	Huis De Arend Eagle House Keizersgracht – Martijn Hagoort	281	Cromhouthuizen Cromhout Houses Herengracht 364-370	397	Pakhuis Indië East Indies Warehouse Keizersgracht – Trudy Derksen
49	't Witte Huys White House Herengracht 168	164	Huis van Nienhuys Nienhuys House Herengracht 380-382	291	Huis Sweedenrijck Sweedarijck House Herengracht 462 – Handelshuis Van Eeghen	412	Epiloog Epilogue
60	Huis Bartolotti Bartolotti House Herengracht 170	177	Huis Witsen Witsen House Keizersgracht – Christiaan Pieter van Eeghen	302	Willet-Holthuysen Willet-Holthuysen House Herengracht 605	415	Literatuurlijst Bibliography
70	Kattenkabinet Cat Cabinet Herengracht 497 – Bob Meijer	191	Keizersgracht 584-586 Elise Wessels-Van Houdt	317	Prinsengracht 851 Sam Segal	416	Colofon Credits
82	Huis Van Loon Van Loon House Keizersgracht 672 – Philippa van Loon	207	Herengracht 401-403 Gisèle d'Ailly van Waterschoot van der Gracht	328	Huis 'Geloof, Hoop en Liefde' Faith, Hope and Love House Binnenkant 26 – Ricus Dullaert		
101	Huis met de Bloedvlekken Bloodstain House Amstel 216 – Ed Veenendaal	222	Het Staetshuys Staets House Herengracht 460 – Jan Meulendijks & Bart Schuil	340	Huis De Vicq De Vicq House Herengracht 476		
113	Huis De Visscher De Visscher House Keizersgracht 269 – Jos Fruytier	236	De Vergulde Ster The Gilded Star Keizersgracht 387	350	't P.C. Hooft Huys P.C. Hooft House Singel 132 – Matthijs van Heijningen & Guurtje Buddenberg		
125	Huize Van Brienen Van Brienen House Herengracht 284	246	Huis van Willink Willink House Herengracht 386 – Gerard Krans	364	Huis Goudstikker Goudstikker House Herengracht 458		

INGENIO ET
ASSIDUO LABORE

RELIGIONE ET
PROBitate

Amsterdamse grachtenhuizen en hun bewoners; al eeuwenlang spreken ze tot onze verbeelding. De grachten werden door de 17de-eeuwse Duitse stadsbeschrijver Philipp von Zesen beschreven als een 'aards paradijs', met 'heerlijk gedecoreerde huizen versierd'. Eeuwenlang woonden er in de grachtenhuizen spraakmakende families van regenten, rijke kooplieden, en hun erfgenamen. Iedere generatie voegde er haar deel aan toe. Sommige gevels werden ingrijpend gewijzigd, bordestrappen verdwenen en interieurs werden aangepast aan het modebeeld van de tijd. Er werden kapitalen besteed aan wand- en plafondschilderingen, rijk gedecoreerd stucwerk, vergulde lijsten en hout gesneden trappen. Het is deze rijkdom van vroeger eeuwen die ons vandaag de dag de kunstschaten biedt in de grachtenhuizen van Amsterdam. En het zijn de toevoegingen en overleveringen die veel van de grachtenhuizen een geweldig karakter geven.

Sinds 1927 is het traditie dat ook de burgemeester van Amsterdam aan de gracht woont, namelijk in het 'Huis met de Kolommen' uit 1672, gelegen net voorbij de bocht van de Herengracht. Het huis waar velen van mijn voorgangers woonden en hun gasten ontvingen is ook opgenomen in dit boek. Ik ervaar het als een groot voorrecht om in dit bijzondere grachtenhuis te wonen.

Helaas blijven de grachtenhuizen – een aantal grachtenmusea daargelaten – vaak gesloten voor de ogen van de passant. Het is om deze reden dat ik met verbazing en bewondering de fotoserie van Arjan Bronkhorst aanschouwde. In zijn fotoserie en het daaruit resulterende boek dat voor u ligt, worden meer dan dertig grachtenhuizen aan ons getoond, waarvan de helft particulier bewoond wordt. Dat doet hij op een indrukwekkende wijze waardoor je voor even teruggaat in de tijd, genietend van imposante stijlkamers, grootse trappenhuisen en historische keukens. In veel van deze kunstschaten wordt vandaag de dag geleefd door bewoners met gevoel voor historie, passie voor de romantiek van balzalen en het leven aan de gracht van weleer. Vaak jarenlang restaureerden ze hun huizen tot ware grachtenpaleizen. Niet zelden brachten ze het terug in de oorspronkelijke staat van particuliere bewoning na jaren van kantoorgebruik.

Laat u verrassen met dit eerste boek in zijn soort en droom weg bij de werkelijk prachtige foto's van Arjan Bronkhorst. Hij maakte het boek vanuit zijn oprechte passie voor grachtenhuizen en werkte ruim een jaar aan de serie. Met een ongeëvenaard resultaat: het eerste artistieke fotoboek geheel gewijd aan Amsterdamse grachtenhuizen. Zijn stijl is tijdloos en karaktervol en zijn beelden bijna verstild. Hij is als geen ander in staat geweest om het bijzondere gevoel weer te geven van het wonen aan de gracht tijdens de afgelopen vier eeuwen!

Mr. Eberhard van der Laan
Burgemeester van Amsterdam

The houses along Amsterdam's canals and the people who live in them have fed our imagination for centuries. The canals were described by the 17th-century German travel writer Philipp von Zesen as an 'earthly paradise... adorned with sumptuously decorated houses'. For centuries, they were home to remarkable families of patricians, wealthy merchants and their descendants. Each successive generation added its portion. Some façades were totally remodelled, staircases disappeared and interiors were transformed and refashioned in the latest styles. Enormous sums were spent on murals and ceiling paintings, extravagant stucco designs, gilt frames and carved wooden stairs. It is the wealth of bygone centuries that we find today in this astonishing collection of treasures inside Amsterdam's canal houses. And it is the additions and traditions that lend these houses their wonderful character.

It has been traditional since 1927 for the mayor of Amsterdam to live by the canal, at the House with the Columns which was built in 1672 and stands just after the bend on Herengracht. The house where many of my own forebears lived and welcomed guests also appears in this book. I consider it an honour to be able to reside in one of these amazing houses on the city's canals.

Unfortunately, most of these buildings – all except a few museums – are closed to those who pass them by. And it is for that reason that I look with astonishment and admiration at the photos taken by Arjan Bronkhorst. With these pictures, and the book that contains them and which you now hold in your hand, he opens the doors to over thirty houses, half of which are private homes. He has done this with amazing flair, enticing the viewer back in time to marvel at the magnificent period rooms, the majestic stairways and the historical kitchens. Many of these art treasures are home to people with a vivid sense of history, a passion for the romance of the life that was lived in Amsterdam in former times. Many have spent years restoring their house and turning their canal home into a palace. Some have restored buildings that had served for years as offices, returning them to their original state as a private residence.

Enjoy the surprises that this unique book offers, and let your imagination wander as you peruse Arjan Bronkhorst's superb photos. His inspiration for this book has been his passion for the houses on the canals, and he has worked for over a year on the series. The result is unprecedented: the first book of artistic photography devoted exclusively to Amsterdam's canal houses. His photography style is timeless and full of character and his pictures sublimely tranquil. He has managed like few have ever done before to convey a sense of life on the canals over the last four centuries!

Eberhard van der Laan
Mayor of Amsterdam

Gabri van Tussenbroek

Een koperen deurknop waar eeuwenlang handen op zijn gelegd. Wanden van kamers die bedekt zijn met geschilderde landschappen. Met marmer beklede vestibules en glas-in-lood. Een pruikenkamertje. Het is een greep uit de foto's die Arjan Bronkhorst maakte van huizen en hun bewoners aan de Amsterdamse grachten. Op die foto's gebeurt iets bijzonders. Ze betrappen het leven op een onverwachte manier en tonen huizen waar we gewoonlijk niet binnen komen.

Met die huizen is iets wonderbaarlijks aan de hand. Zij zijn in de loop der eeuwen telkens weer veranderd en verbouwd en elke nieuwe bewoner heeft getracht er zijn eigen stempel op te drukken. Zo ging het honderden jaren geleden en zo gaat het nog steeds.

Bij de bouw van die huizen aan de Amsterdamse grachten is nooit aan de bewoners van later gedacht. De grachtenhuizen zijn oorspronkelijk slechts voor de eerste bewoner neergezet. Die eerste bewoners, die de fundamenten hebben laten leggen en de muren hebben laten bouwen, hebben hun eigen woonideaal naar beste vermogen vormgegeven. Zij spaarden kosten noch moeite, in de hoop nog lang van hun bezit te kunnen genieten.

Toch was ieder van hen slechts een voorbijganger.

De aanleg van de grachtengordel begon vierhonderd jaar geleden, in 1613. De almaar toenemende bevolking had het stadsbestuur doen besluiten tot een enorme stadsuitbreiding. Er was behoefte aan havens, werkeilanden, ruimte voor industrie en voor bewoning. Door de financiële vruchten uit tal van ondernemingen, konden steeds meer Amsterdammers zich een huis langs een van de nieuwe grachten veroorloven.

Die nieuwe stad was aanvankelijk het terrein voor dromen. Dromen van een heerlijk gebied, met ruime kavels en grote huizen, met groene bomen en brede grachten, en tuinen die in geen andere Nederlandse stad te vinden waren, ver van de overvolle wirwar van het middeleeuwse stadshart. En ver van vervuilende en overlast gevende industrie, die naar de rand van de stad werd verbannen waar alleen de minder bedeedden er last van hadden.

In het nieuwe stadsgebied was veel mogelijk. Wie genoeg geld had, kon flink uitpakken en het stadsbestuur zag dat maar al te graag, vooral aan de Gouden Bocht. Een koper die op een veiling één perceel kocht, kreeg de gelegenheid voor hetzelfde bedrag ook het buurperceel te kopen. En om dat dubbele perceel nog aantrekkelijker te maken, waren er op enkele plaatsen achter de Heren- en Keizersgracht achterstraten bedacht, waar nog eens twee percelen konden worden verworven. Aan die achterstraat kwam dan een stal met een koetshuis, zodat het voorname wonen op de gracht niet werd bedorven door de aanwezigheid van koetsiers, paarden en lawaai, de afvoer van paardenmest en gesleep met hooi.

Voordat het huis kon worden gebouwd en bewoond, moesten opdrachtgever en aannemer het eens worden over het ontwerp. Er kwamen begrotingen en bestekken en daarna moest het terrein bouwrijp worden gemaakt.

A brass doorknob that countless hands have turned down the centuries. Walls of rooms adorned with paintings of landscapes. Marble tiled halls and stained-glass windows. A powder room. These are just some of the photos that Arjan Bronkhorst has taken of the houses and their residents on Amsterdam's canals. There is something special about these photos. They capture the essence of life in an unexpected way, showing us houses we rarely get to enter.

There is something wonderful about these houses. Constantly transforming over the centuries, rebuilding, with each new owner determined to stamp their own personality on the house. As true hundreds of years ago as it is today.

When these houses on Amsterdam's canals were built, no one gave a thought to the generations to come. These buildings were made purely for their first residents. Those residents who laid the foundations and who built the walls, designed their new home to be as perfect as they could make it. No expense or effort was spared, hoping as they did to be able to enjoy their property for years to come. And yet each of them was only passing by.

Work on the ring of canals began four hundred years ago, in 1613. The city's growing population had persuaded the burgomasters that a significant expansion was required. Amsterdam needed harbours, new islands with space for industry, and for housing. Huge profits from countless commercial ventures enabled a growing section of Amsterdam's townfolk to afford a house on one of the new canals. The new part of town began as a dream world. A dream of a magnificent new terrain, with ample space and big houses, with leafy trees and wide canals, and the kind of gardens no other Dutch city could boast, far from the bustle of the medieval city centre. And far from the noisome industrial filth, now relegated to the edge of town where only the poor would experience any discomfort.

All kinds of possibilities opened up in the new neighbourhood. For those with money, the sky was the limit, and that was exactly what the burgomasters wanted, especially at the Golden Bend. Buyers who bought a plot at auction had the option to buy a neighbouring plot as well, for the same sum. And to make a double plot even more attractive, additional connecting double plots were also offered in the streets that ran behind Herengracht and Keizersgracht. There at the back, there was space for a stable and a coach house, so that the pleasure of living on a canal would not be spoiled by the constant noise and disruption of carriages and horses, of waste being removed and hay being delivered. Before a house could be built and lived in, the owner and the contractor had to agree on a design. Budgets would be drawn up, and a construction plan, and the ground had to be prepared for building. Once the terrain was ready, the contractor would hire a pile hammer from the city. Dozens of men supervised by a foreman would drive hundreds of piles

Huize Van Brienen *Van Brienen House*, Herengracht 284 >

Was het terrein eenmaal klaar, dan huurde de aannemer van de stad een heibok. Tientallen mannen sloegen onder leiding van een heibaas enkele honderden palen in de bodem, om het huis een stevig fundament te geven. Duizenden bakstenen werden gestapeld, er werden balken in de muren gelegd. Na een aantal maanden bereikte men het hoogste punt. Timmerlui bouwden de kap, er kwamen pannen op het dak en daarna begon het afwerken. Vloerplanken uit Zweden, hout voor betimmeringen uit Riga, marmer uit de Ardennen en Italië; uit heel Europa kwamen bouwmaterialen naar Amsterdam om de huizen langs de grachten te bouwen en af te werken. Vensters, deuren en luiken. Iemand maakte een trap, tegen de wanden kwamen lambriseringen, de keuken werd voorzien van spoelbakken en pompen en uiteindelijk kon alles worden geschilderd en ingericht. Interieurschilders en stucwerkers leefden zich uit en bereikten de toppen van hun kunnen.

Hoe vreemd het ook mag klinken: er is in de grachtengordel geen huis dat nog precies zo is als toen het werd gebouwd, maar ondanks al die verbouwingen en aanpassingen door de eeuwen heen, is er verder, aan de grachten en in de straten, niet zo heel erg veel veranderd. De grachtbewoner uit de 17de eeuw zou moeiteloos zijn weg vinden in het Amsterdam van nu. Hooguit bij de Raadhuisstraat of de Vijzelstraat zou hij even fronsen en zich afvragen waar toch die brede doorbraak vandaan komt, die honderden jaren later werd aangelegd om het alsmar toenemende verkeer ruim baan te geven. En hij zou willen weten hoe het kwam dat het water toch zo schoon was, waar het water van de Vijzelgracht was gebleven, wie al die dure stenen bruggen had betaald en of de bewoners van de huizen aan de gracht nog steeds verplicht waren de kade voor hun huis te onderhouden.

De plattegrond van de stad is in honderden jaren tijd nauwelijks veranderd. En ondanks de vele voorgevels die jaren na de oorspronkelijke bouw door nieuwe eigenaren zijn veranderd of vernieuwd, zijn ook de huizen achter de gevels opmerkelijk goed bestand gebleven tegen allerlei modes en vernieuwingen: kelders en zijmuren, balklagen en kappen; in de grachtengordel zijn er nog vele honderden uit de tijd van Rembrandt. Toch is er in de loop der eeuwen aan de huizen zelf oneindig veel gewijzigd. De ongekende diversiteit die je vanaf de straat tegemoetkomt omvat verhalen die een bibliotheek kunnen vullen. Iedere bewoner, eigenaar, erfgenaam of huurder liet zijn sporen achter langs de gracht. Soms was dit iets heel vluchtigs. Mensen kwamen ergens wonen, brachten spullen mee, die ze later weer meenamen of die door anderen werden overgenomen of afgedankt.

Veel bewoners besloten te verbouwen. Iemand wilde een nieuwe voorgevel, zijn buurman wilde het vervolgens ook. Achter het 17de-eeuwse voorhuis werd in de 18de eeuw een achterhuis gebouwd. Trappen werden verplaatst, muren uitgebroken. Een nieuw plafond in stuc of gips moest al die verbouwingssporen weer verbergen. Een tijd lang was het mode om je ramen te vergroten. Af en toe was er ergens brand.

De puissant rijke handelaar en burgemeester Gillis van den Bempden erfde in 1739 het huis Herengracht 481 en drukte er onmiddellijk zijn stempel op. In de zaal aan de achterkant van zijn huis bracht hij een stucplafond met schildering aan, voorzien van een ronkend politiek programma, waarin hij als republikein zijn afkeer van prins Willem IV van Oranje duidelijk maakte. In het stucplafond werden een vrijheidshoed, een lans en een doorbroken juk aangebracht. In het centrale plafondstuk liet

into the soil to provide the house with a solid foundation. Thousands of bricks were stacked in readiness and beams placed in the walls. In a matter of months the edifice achieved its full stature. Carpenters would make the roof, tiles would be laid, and then work could start on the interior. Floor planks from Sweden, wood for wainscoting from Riga, marble from the Ardennes and Italy; all of Europe supplied materials to Amsterdam for the construction of its canalside houses and their interiors. Windows, doors and shutters. Here they built a stairway, panels lining the walls; there basins were installed in the kitchen, and pumps for water – and then everything was painted and the furnishings placed. Interior painters and stucco plasterers had free rein and gave all they had.

Strange though it may seem, not one of the houses on Amsterdam's canals is preserved in exactly the condition it was when it was built, and yet despite all the rebuilding and adjustment over the centuries, not much has changed along the canals and in the streets. A seventeenth-century resident on the canals would have no difficulty finding the way in today's Amsterdam. Raadhuisstraat might cause an eyebrow to be raised, or Vijzelstraat, where wide roads break through the cordon of houses, forced through centuries later to allow the growing volume of traffic to move. And it might give pause for thought that the water is so clean, or that Vijzelgracht is apparently no longer a canal, and who paid for all those expensive brick bridges, and are the people who live on the canals still responsible for the upkeep of the road in front of their house?

Over the centuries, the map of the city has hardly changed. And although many of the original façades of the buildings have been adjusted or adapted in the intervening years by subsequent owners, the houses behind these façades have fared astonishingly well amid the dictates of fashion and innovation: cellars and walls, beams and roofs; along the canals there are hundreds that date from the age of Rembrandt. Yet inside these houses, much has changed over time. The unprecedented diversity evident on the outside conceals a myriad of stories that would fill a library. Each resident, owner, heir and tenant has left some trace or other along these canals. Sometimes it was brief and passing. People moved into a house, brought their possessions in, which they later took out again or which others took over or jettisoned.

Many residents decided to rebuild. Perhaps one wanted a new façade, and then the neighbour wanted one too. Behind the 17th-century house facing the street, an 18th-century annex arose. Stairs were moved, walls taken out. A new ceiling made of stucco or plaster would hide all trace that builders had been at work. For a while it was fashionable to widen the windows. Occasionally, there would be a fire.

An astoundingly wealthy merchant and burgomaster, Gillis van den Bempden, inherited the house at Herengracht 481 in 1739 and immediately began making it his own. In the hall at the back of his house he had a stucco ceiling built, with paintings outlining a vibrant political programme in which, as a true republican, he expressed his disdain for Prince Willem IV of Orange. The stucco ceiling featured a liberty cap, a lance and a broken yoke. For the centre he chose as a theme the escape of Theseus from the labyrinth of King Minos of Crete. Minos was the tyrant who held the republic of Athens in his grip, and Prince Willem represented a similar threat to Amsterdam's freedom, at least in Gillis van den Bempden's vision.

Geelvinck Hinlopen Huis Geelvinck Hinlopen House

Herengracht 518 – Jurn Buisman & Dunya Verwey

33

Je betreedt het grachtenpaleis tegenwoordig via de Keizersgracht, zoals de gediensigen driehonderd jaar geleden dat ook deden. Voornamen gasten kwamen en komen via de chique Herengracht, tussen de Vijzelstraat en de Reguliersgracht. In 1683 kocht het rijke echtpaar mr. Albert Geelvinck (1647-93) en zijn jonge vrouw Sara Hinlopen (1660-1749) hier twee onbebouwde kavels voor 6.300 gulden, toen een fortuin, om er een dubbel grachtenhuis te bouwen. In 1687 was het klaar en werd het verbonden met het koetshuis en de naastgelegen stal aan de Keizersgracht. Tussen de panden kwam een riante stadstuin. Ruim tweehonderd jaar bleven het huis op de Herengracht, de stallen en het koetshuis op de Keizersgracht met elkaar verbonden. Tot een deel aan de Keizersgracht werd verkocht en de tuin werd begrensd. Weer zo'n honderd jaar later, in 1990, verbonden de 'kooplieden' dr. Jurn A.W. Buisman (1960) en zijn vader, de eigenaren van de Ten Doesschate Buisman Groep, de panden weer. Zij kochten de twee panden, op de Herengracht 518 en de Keizersgracht 633, en trokken de tuin ertussen er weer bij. Met de restauratie was er weer een 'stadspaleis' teruggekomen binnen de grachtengordel.

Vanaf de bouw tot het einde van de Franse tijd was het huis bewoond door één familiegroep van Amsterdamse regenten met bekende namen als Geelvinck, Hinlopen, Bicker, Trip, Graafland en Van de Poll. In de loop van de 20ste eeuw waren de meeste voornamen families van de gracht verdwenen. Vanaf 1920 hield firma Hagemijer & Co. kantoor op de Herengracht 518 en daarna verschillende banken, zoals Nomura, Lemberg en Th. Gillissen. Ten tijde van de aankoop door vader en zoon Buisman had het al lang niet meer de allure van weleer. De nieuwe eigenaren zagen zich geconfronteerd met een interieur waarin overal grotere en kleinere fragmenten van het rijke verleden te vinden waren en waarbij het steeds de vraag was wat je zou moeten en kunnen restaureren. Het echtpaar Geelvinck Hinlopen had het laten bouwen in de kenmerkende 'Strakke Stijl' van de late 17de eeuw, maar in de loop van de 18de eeuw zou die stijl niet meer voldoen aan de mode en werd de aankleding aan de tijd aangepast door de 'seer braave deugsame en uytmuntende schoone vrouw' Agatha Livina Geelvinck. Deze zeer gefortuneerde weduwe was het achternichte van de oorspronkelijke bouwheer. Samen met haar jongste zoon, Dirk Trip jr. (1734-63), betrok zij het huis in 1750 en heeft ze een blijvende stempel gedrukt op de rijke aankleding van het interieur. In 1813 verkocht de laatste aanverwant huis en koetshuis aan de 'koopman in wollen' Hermanus Verwit Asschenbergh.

Hoogtepunten van het huis zijn de *bel-étage* met de vier stijlkamers en de grote tuin naar ontwerp van Robert Broekema. In de hal op deze etage valt het in hout uitgesneden wapen van Geelvinck-Hinlopen op en ook het Brussels wandtapijt van rond 1600 naar een ontwerp van Michiel Coxie. De stijlkamers bevinden zich aan beide zijden van de centrale hal.

Today, the way into this palatial residence is on Keizersgracht, the tradesman's entrance of three centuries ago. In those days, distinguished guests came and went on the more respectable Herengracht side, between Vijzelstraat and Reguliersgracht. In 1683, the wealthy Albert Geelvinck (1647-93) and his young wife Sara Hinlopen (1660-1749), bought two adjacent plots here for 6,300 guilders, a fortune in those days, his plan being to build a double-width house. In 1687, the building was finished and connected to a coach house and stable on Keizersgracht. Between these two lay an enormous garden. For over two centuries, the house on Herengracht remained paired with the coach house and stable on Keizersgracht. Until part of Keizersgracht property was sold and the garden was fenced off. Around a century later, in 1990, businessmen Dr Jurn A.W. Buisman (b. 1960) and his father, who owned Ten Doesschate Buisman Groep, reunited the properties. They bought both the house at Herengracht 518 and the buildings at Keizersgracht 633, and reopened the garden in between. When they finished restoring their new acquisition, Amsterdam was once again a canal mansion richer.

From its completion until the end of the French occupation of Holland, the house was home to a set of interrelated Amsterdam patrician families with names such as Geelvinck, Hinlopen, Bicker, Trip, Graafland and Van de Poll. By the time the 20th century drew to a close, most of the leading families that had lived by the canals had moved away. The house at Herengracht 518 provided space for offices in 1920, first for Hagemijer & Co, and then various banks, such as Nomura, Lemberg and Th. Gillissen. When the Buismans bought the place it had lost all the allure it once possessed. The new owners found themselves with an interior in which fragments of the opulent past were everywhere in evidence and yet without a clear idea about what could or should be restored. The Geelvinck Hinloperns had built the house in the characteristically sober style of the late 17th century. However, as the 18th century progressed, it fell out of tune with the increasingly exuberant fashions and so the furnishings were adapted to the times by the 'extremely respectable, virtuous and outstandingly beautiful' Agatha Livina Geelvinck. This fabulously wealthy widow was a grandniece of the original owner. She moved into the house in 1750, together with her youngest son Dirk Trip Jr (1734-63), and left an enduring legacy in the splendid furnishings of the interior. In 1813, the last scion of the family sold the house and coach house to the wool merchant Hermanus Verwit Asschenbergh.

The highlights of the house are the *bel étage* (main floor) with its four period rooms, and the massive garden designed by Robert Broekema. A feature of the vestibule is the carved wooden heraldic emblem of the Geelvinck-Hinlopen family and the Brussels tapestry made around 1600 after a design by Michiel Coxie. The period rooms are on either

De salon, bij binnenkomst aan de linkerhand, heeft een marmeren rococoschouw uit circa 1750 en een Lodewijk XV-stucplafond. De 'Sael', die daarachter ligt, heeft een houten lambrisering uit dezelfde tijd in Lodewijk XVI-stijl. In deze oorspronkelijke lambrisering zijn vijf wand-behangsels, in 1788 geschilderd door Egbert van Driest, door vader en zoon Buisman aangebracht. Rechts van de hal kom je de bibliotheek binnen. Het neoclassicistische plafond daar kwam tevoorschijn bij de renovatie in 1990. Rond 1762-63 is in de schoorsteenmantel door Johannes van Dreght een klassieke vrouwenkop aangebracht, een vermoedelijke verwijzing naar de patriottische gezindheid van Dirk Trip jr. die na de dood van zijn moeder de woning betrok. De overige kleurstelling van deze zaal is rond 1833 over het eerdere schilderwerk aangebracht. De bibliotheekkasten zijn in 1990 geplaatst. In de tuinkamer, de kamer achter de bibliotheek, zijn nog houten wandlijsten zichtbaar uit het bouwjaar, maar hier domineert een in Brussel in de goudleerfabriek van Cornelis 't Kindt gemaakt behangsel uit ongeveer 1765 met chinoiserieën, dat ook in 1990 is aangebracht.

Het huis is met de grondige renovatie van 1990 een elegante en evenwichtige melange van stijlen geworden die tot een eenheid is gebracht. Jurn Buisman heeft er zich vier jaar lang intensief mee beziggehouden en woonde in die tijd voornamelijk in het bouwstof. In de afgelopen twee decennia werden er steeds nieuwe ontdekkingen gedaan en steeds moesten er keuzes worden gemaakt om de geschiedenis van het huis recht te doen. Steun daarbij is sedert 1997 Dunya Verwey, ooit één van de vier initiatiefnemers van de feministische beweging Dolle Mina. Zij is conservator van het museum en woont in de conservatorwoning op de zolderverdieping.

side of the central hall. The salon, left of the entrance, boasts a Rococo fireplace from around 1750 and a Louis XV stucco ceiling. The hall beyond it, has wooden panelling from the same period, in Louis XVI style. Five wall hangings have been incorporated into the original panelling by the Buismans, painted in 1788 by Egbert van Driest. Right of the hall is the library. The classical ceiling was revealed when renovation work began in 1990. Around 1762-63, a classical female portrait was added to the chimney breast by Johannes van Dreght, presumably a reference to the Patriotist, anti-Orangist loyalties of Dirk Trip Jr, who lived in the house after his mother's death. The rest of the room's colour scheme was applied over the previous paintwork around 1833. The bookcases were added in 1990. In the room overlooking the garden, situated behind the library, some of the wooden frames on the wall still date from the original design when the house was built, although here the dominant feature is the chinoiserie wall hanging installed in 1990, made around 1765 by the Brussels gilt-leather manufacturer Cornelis 't Kindt.

The thorough renovation of 1990 restored the house to an elegant melange of styles that provide a certain balance. Jurn Buisman was intimately involved in the project for four years and lived throughout that time amid the chaos of the construction work. Over the past two decades, even more new discoveries have been made, forcing the Buismans to make choices in order to preserve the building's history. Since 1997 they have had the help of Dunya Verwey, once one of four founders of an innovative Dutch feminist organisation, Dolle Mina. She now curates the house's museum and lives in the curator's apartment in the attic.

't Witte Huys White House

Herengracht 168

Het in het begin van de 17de eeuw als suikerfabriek gebouwde pand, werd een paar decennia later omgebouwd tot een mooi voorbeeld van een voornaam koopmanshuis in de stijl van het Hollands classicisme. Het werd opgetrokken uit het lichtgekleurde Bentheimer zandsteen uit Duitsland en werd daarom al snel 'Het Witte Huys' genoemd. Het was het eerste grachtenhuis met een halsgevel. In de hals bevindt zich een enorm reliëf met het wapen van de eerste bewoner dat wordt vastgehouden door twee Sint-Marcusleeuwen. Deze eerste bewoner was een belangrijk man. Michiel Reyniersz Pauw (1590-1640) behoorde tot een oorspronkelijk Gouds patriciërs geslacht en was ridder in de orde van Sint Marcus en stichter van Pavonia, een nederzetting aan de Hudson. Hij was koopman, schepen van Amsterdam, heer van Achttienhoven en Den Bosch, mede-oprichter en bewindhebber van de West-Indische Compagnie (WIC). Pauw gaf in 1638 de beroemde Philips Vingboons de opdracht het grachtenhuis te ontwerpen naast het beroemde Huis Bartolotti dat twee decennia ervoor was gebouwd. Pauw woonde er maar kort, maar voornaam bleef het. Zeer waarschijnlijk woonde in 1708 schepen en burgemeester Jan Six II in het huis, de zoon van Jan Six die geschilderd werd door Rembrandt. Jan Six II verhuisde in 1709 naar het door hem gebouwde huis op Herengracht 495.

Van 1728-34 werd het huis ingrijpend verbouwd door Maria Luyken, weduwe van Arnold Dix. De gevel werd versoberd, de vensters vergroot en de frontons verwijderd. Het familiewapen in de halsgevel werd verwijderd en bovenin het reliëf met de twee leeuwen kwamen twee handen met een opengeslagen bijbel. Het huis kreeg een interieur in de zware, pompeuze en symmetrische Lodewijk XIV-stijl. In de gang werden, omwille van de symmetrie, schijndeuren aangebracht. Het verlangen naar symmetrie ging zo ver dat de marmeren gangplaten doormidden werden gezaagd om de structuur in de steen te kunnen spiegelen. De beeldhouwer Jan van Logteren (1709-1745) verzorgde het weelderige stucwerk met allegorische en mythische voorstellingen. De balusters van de fraaie wenteltrap werden door Van Logteren in 'vals perspectief' gesneden waardoor een opmerkelijk effect ontstond. De kamers in het voorhuis kregen indrukwekkende plafondmuurschilderingen van Jacob de Wit en maar liefst 15 wandschilderingen van Isaac de Moucheron, die vaker met elkaar samenwerkten. Jacob de Wit schilderde ook de bovendeurstukken, in dit geval geen 'witjes' maar 'grauwtjes'.

Maria Luyken liet het huis in 1744 na aan de Gereformeerde Diaconie, die het 225 jaar in bezit zou houden. Eind 19de eeuw woonde de theoloog Allard Pierson twee jaar in het huis. In 1960 werd het pand in gebruik genomen als Theater Instituut en Toneelmuseum, hetgeen vijftig jaar lang zo zou blijven. Momenteel is 't Witte Huys, heel toepasselijk, in gebruik als trouwlocatie en wordt het als 'House of Amsterdam' verhuurd voor evenementen.

Built in the early 17th century as a sugar refinery, this house was remodelled a few decades later in the style of a respectable mercantile residence in the Dutch classical style. It was built with light Bentheim sandstone from Germany and so soon acquired the nickname White House. It was the first on the canals with a neck gable. And displayed in the neck was an enormous relief of the heraldic arms of the original resident, flanked by two St Mark lions. That first resident was an important person. Michiel Reyniersz Pauw (1590-1640) came from an old patrician family from Gouda, a knight in the order of St Mark and a founder of Pavonia, a settlement on the Hudson. He was a merchant, a sheriff of Amsterdam, lord of Achttienhoven and Den Bosch, a founder and director of the Dutch West Indies Company (WIC). In 1638, Pauw commissioned the famous Philips Vingboons to design a house beside the famous Bartolotti House, built two decades earlier. Pauw only lived there a short while, yet it remained a house with allure. Probably in 1708, it was home to sheriff and burgomaster Jan Six II, son of the Jan Six painted by Rembrandt. In 1709, Jan Six II moved to a new house he had built at Herengracht 495.

In 1728-34, the house was radically altered by Maria Luyken, widow of Arnold Dix. The façade was made more sober, the windows enlarged and the pediments removed. The gable emblem above the two lions was removed and replaced by two hands holding an open Bible. A new interior was created in pompous, symmetrical Louis XIV style. Mock doors were added in the corridor to complete the symmetrical effect. Indeed, such was the need for symmetry that the marble tiles in the corridor were sawn through the middle so that the structure of the stone would be mirrored. Sculptor Jan van Logteren (1709-1745) provided the flamboyant stucco designs full of allegorical and mythical references. The balustrades on the magnificent spiral staircase were carved by Van Logteren to create a false perspective and cause an astonishing effect. In the front of the house, magnificent ceiling paintings by Jacob de Wit adorned the rooms and no less than fifteen mural paintings by Isaac de Moucheron. These artists often collaborated on projects. Jacob de Wit also painted the features above the doors, here not Witjes but grisailles.

In 1744, Maria Luyken left the house to the Dutch Reformed Church, who were to hold on to it for another 225 years. It was home to theologian Allard Pierson for two years in the late 19th century. In 1960, the place was taken over by the Theatre Institute and Theatre Museum, which it remained for fifty years. Today, Amsterdam's White House has rather appropriately been assigned as a wedding location and is available for hire for social events as the House of Amsterdam.

